

Maanmittauslaitos

Viite Talousarvioasetus (254/2004) 66 i §

Asia **MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN KANNANOTTO GEODEETTISEN LAITOKSEN VUODEN 2014 TILINPÄÄTÖKSEEN**

Yleistä

Ministeriön kannanotto Geodeettisen laitoksen (GL) toiminnasta perustuu GL:n vuoden 2014 tilinpäätösasiakirjaan, Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2014 sekä laitoksen toiminnasta saatuun muuhun informaatioon. Maa- ja metsätalousministeriö (MMM) esittää kannanottonaan viitekohdassa mainitun asetuksen perusteella GL:n vuoden 2014 tilinpäätökseen seuraavaa:

1. Arvio tuloksellisuuden kehityksestä ja asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta**a) Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tuki**

Geodeettisen laitoksen yhteiskunnallinen vaikuttavuus perustuu kansainvälisesti korkeatasoiseen maanmittaus-, paikannus- ja kaukokartoitusalan tutkimukseen sekä siihen perustuvaan kansalliseen ja kansainväliseen asiantuntijatyöhön. Laitoksen toimet ja asiantuntemus tukevat suoraan tai välillisesti myös kuntien, yksityisten yritysten ja lähes kaikkien toimialojen piirissä tapahtuvaa paikkatietotekniikan ja paikantamisen hyödyntämiseen perustuvaa toimintaa.

Vuoden 2014 keskeiset tutkimushankkeet ja asiantuntijatehtävät sekä niihin liittyvät tavoitteet on eritelty laitoksen tulossopimuksen liitteessä. Keskeisten hankkeiden tulokset vuonna 2014 on kuvattu tilinpäätöksen yhteydessä olevassa toimintakertomuksessa. Geodeettinen laitos jatkoi vuonna 2014 monivuotisia tutkimushankkeita ja käynnisti uusia tutkimushankkeita. Vuonna 2014 saatiin suunnitelluksi päätökseen mm. satelliittipaikannuksen häirintää koskeva tutkimushanke, ilmapaikkatietotekniikan kehitykseen liittyvä hanke, luonnonriskien hallintaan liittyvä hanke sekä älykästä rakentamista koskeva hanke. Lisäksi laitos oli osapuolena toteuttamassa organisaatiomuutoshanketta, jonka seurauksena laitoksen toiminta liitettiin vuoden 2015 alusta lähtien osaksi Maanmittauslaitosta.

Vuonna 2014 valmistui ns. FinnRef-kiintopisteverkon uudistus, joka n. 0.5 metrin paikannuspalvelun kaikkialla Suomessa. Vuoden 2014 aikana palvelu oli testikäytössä ja samalla tutkittiin sen tarkkuutta ja luotettavuutta. Paikannuspalveluun oli vuoden aikana kaikkiaan 288 000 kirjautumista. Vuoden aikana jatkettiin Metsähovin tutkimusinfrastruktuurin kehittämistä. Satelliittilaserin observatoriorakennus valmistui, laserteleskooppi tilattiin ja tehtiin muita valmistelevia toimenpiteitä. Painovoimamittaukseen käytettäviä gravimetrejä ja teknistä infrastruktuuria uudistettiin suunnitelmien mukaisesti.

Suomen Akatemian kaudelle 2014-2019 valitsema laserkeilauksen tutkimukseen liittyvä tutkimuksen huippuyksikkö toimi ensimmäistä vuotta uudessa roolissaan. Geodeettinen laitos on osallistunut mm. kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin kehittämistyöhön, maastotietojärjestelmän kehittämiseen, paikkatietoalan JHS-työhön, INSPIRE-direktiivin toteutukseen sekä avaruus- ja paikannusalojen yhteistyöhön.

Vuoden 2014 toiminnalliset tavoitteet saavutettiin hyvin sen lisäksi, että laitos osallistui laajasti organisaatiouudistukseen yhteistyössä Maanmittauslaitoksen kanssa.

Ministeriön kannanotto

Geodeettinen laitos pystyi toteuttamaan kaikki kansalliset vaikuttavuustavoitteiden edellyttämät tehtävät ja samalla laitos pystyi toiminnallaan merkittävästi tukemaan sekä kansallisen että Euroopan tason paikkatietoinfrastruktuurin käyttöä ja kehittämistä. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että Geodeettinen laitos on suoriutunut tavoitteista sopimuksen edellyttämällä tavalla. Erityisesti ministeriö kiinnittää huomiota siihen, että laitos saavutti hyvät tulokset riippumatta ajoittain merkittävästi työllistäneestä organisaatiouudistuksesta. Ministeriö uskoo siihen, että uudistus luo hyvät edellytykset koko alan ja siihen liittyvän tutkimuksen kehittämiseksi.

b) Toiminnallinen tehokkuus, mm. tuottavuusohjelman toteutuminen

Geodeettinen laitos on vuonna 2014 säilyttänyt tutkimustoiminnan tehokkuuden ja volyymin korkealla tasolla. Lisäksi sekä maksullisen toiminnan että yhteisrahoitteisen toiminnan tulotavoitteet ylitettiin selkeästi.

Geodeettisen laitoksen ulkopuolisen rahoituksen kokonaistavoite 1,875 M€ ylitettiin selkeästi. Vuoden 2014 toteutuma oli 3,67 M€ eli tavoite ylitettiin 96 %:lla. Ulkopuolisen rahoituksen osuus laitoksen kokonaiskustannuksista oli jopa 53 %, joka ylitti selkeästi tulostavoitteen ja edellisten vuosien keskimääräisen tason.

Laitoksen toiminnan kustannukset olivat vuonna 2014 yhteensä 8,3 M€. Laitoksen kokonaiskustannukset kohosivat vuodesta 2013 n. 18 %. Kustannusten nousu selittyy valtaosin tutkimustoiminnan volyymin kasvuun liittyvillä palveluiden ostoilla ja henkilöstökuluilla sekä vuokrilla.

Ministeriön kannanotto

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että Geodeettisen laitos täytti hyvin tehokkuuden ja tuottavuuden vaatimukset. Yleisen taloustilanteen heikkenemisen, rahoituskehysten tiukkenemisen ja tutkimusrahoituksen rakenteellisen muutoksen vuoksi toiminnassa on kuitenkin edelleen syytä varautua ulkopuolisen tutkimusrahoituksen saamisen haasteellisuuteen. Toiminnassa tulee myös edelleen kehittää prosesseja, jotka tukevat hankkeiden työmäärien ja kustannusten arviointia, resurssien käytön seurantaa ja hankkeiden kustannusvastaavuuden toteutumista. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että tähän kehittämiseen on hyvät edellytykset toimittaessa osana Maanmittauslaitosta.

c) Tuotokset ja laadunhallinta

Laitoksen julkaisu-toiminta oli kokonaisuudessaan selvästi korkeammalla tasolla kuin edellisinä vuosina keskimäärin. Vuonna 2014 julkaistiin yhteensä 229 erilaista julkaisua (2013 212 ja 2012 179 kpl). Näistä referoitujen artikkeleiden määrä oli 73, mikä ylittää selkeästi asetetun tavoitteen (60). Hyväksytyjä tutkimushakemuksia oli vuonna 2014 tavoitteen mukaisella tasolla 30 % . Vuoden lopussa Geodeettisen laitoksen asema sekä koti- että ulkomaisessa tutkimuskentässä oli hyvä.

Kehitettyjen tutkimusmenetelmien ja laitteiden määrä vuonna 2014 oli 39, joka ylitti selvästi tulossopimuksen mukaisen määrän (19 kpl). Mittanormaallilaboratoriona tehtyjen töiden määrä oli 74 kpl, mikä ylitti tavoitteen (30) selkeästi. Erilaisia asiantuntijatehtäviä kirjattiin yhteensä 185 (tavoite 50).

Ministeriön kannanotto

Maa- ja metsätalousministeriön katsoo, että laitos on saavuttanut tavoitteensa hyvin. Laitos on onnistunut säilyttämään julkaisu toimintansa volyymin ja laadun korkealla tasolla, edistämään laitoksen näkyvyyttä ja asiantuntijaroolia monin eri tavoin ja parantamaan toimialansa tutkimustiedon hyödynnettävyyttä. Tulostittaria 'Kehitetyt tutkimuslaitteet ja menetelmät' esitettiin vuoden 2013 kannanoton mukaisesti laajennettavaksi ydintehtävän mukaiseksi (esim. Kehitetyt laitteet ja menetelmät) ja kehitystyön tulokset kuvattavaksi nykyistä tarkemmin. Tähän tulee kiinnittää huomiota vuoden 2015 raportoinnissa.

d) Henkisten voimavarojen hallinta

Henkilötyövuosien määrä (92,3 htv) ylitti kehyksen (77 htv) ja nousi edellisestä vuodesta (+8,3 htv). Ulkopuolisella rahoituksella toteutettujen hankkeiden lisääntyminen selittää lähes kokonaan sekä henkilötyövuosien kasvun että määräaikaisen henkilöstön lisääntymisen. Henkilöstömenojen osuus oli 66,3 % (2013 69,8 %), mikä ylitti tavoitteen vain niukasti (65 %).

Henkilöstön työtyytyväisyysindeksi vuonna 2014 oli 3.4 (2013 3.5 ja 2012 3.3). Henkilöstön sairauspoissaolopäivät alenivat edellisestä vuodesta huomattavasti. Sairauspäiviä oli 3,7 (/htv), joista kuitenkin 54 % oli lyhyitä 1-3 sairauspäivän tapauksia. Työterveyshuollon kustannukset ovat kasvaneet lähes kaksinkertaiseksi vuodesta 2012.

Ministeriön kannanotto

Geodeettinen laitos on onnistunut henkisten voimavarojen kehittämisessä ja hallinnassa hyvin huolimatta organisaatiomuutokseen valmistautumisesta. Kyetäkseen toimimaan jatkossakin johtavana eurooppalaisena paikkatietoalan tutkimusyksikkönä, toiminnan käytössä tulee olla riittävä määrä tutkijakoulutuksen sekä korkeakoulu- ja yliopistotason suorittaneita työntekijöitä. Tutkijakoulutuksen sekä korkeakoulu- ja yliopistotason suorittaneita työntekijöitä on viime vuotta vastaavasti 82 % henkilöstöstä, mitä voidaan pitää hyvänä tasona. Erityistä huomiota tulee edelleen kiinnittää tutkijoiden ja samalla koko toiminnan kansainvälistymisen edistämiseen. Huomiota tulee kiinnittää henkilötyövuosikiintiönsä noudattamiseen, määräaikaisen henkilöstön käyttöön sekä työterveyshuollon kustannusten kehitykseen.

2. Tuloksellisuusraportoinnin perusteiden asianmukaisuus ja kehittämistarpeet

Geodeettisen laitoksen vuoden 2014 tilinpäätös on riittävän kattava ja se sisältää talousarvioasetuksen mukaiset tiedot. Tilinpäätöksessä toiminnallinen tehokkuus on kuvattu pääosin riittävän yksityiskohtaisesti.

Raportointitapa tulee muuttumaan organisaatiouudistuksenseurauksena. Muutoksen yhteydessä on tarpeellista jatkaa tutkimustoimintaan liittyvien tilinpäätöstietojen yleisen informatiivisuuden ja tulospöytämuokituksen mukaisen raportoinnin kehittämistä. Tilinpäätöksen tulee antaa selkeä kuva siitä, mitä tulostavoitteita tutkimustoiminnalla oli ja miten niissä onnistuttiin myös tärkeimpien hankkeiden tasolla. Hankekohtainen raportointi tulee sovittaa luontevaksi osaksi tilinpäätöstä.

3. Ministeriön esitys laitoksen toimenpiteiksi tuloksellisuuden parantamiseksi

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että tutkimus- ja asiantuntijatoimintaa tulee edelleen priorisoida ja suunnata siten, että se on selkeästi kytkettävissä alan kansallisten ja kansainvälisten tavoitteiden, strategioiden ja toimintamallien kehittämiseen, määrittelyyn ja toteuttamiseen. Myös maksullisen toiminnan tulee pääsääntöisesti tukea näitä yleisiä tavoitteita.

Ministeriö esittää, että organisaatiouudistuksen jälkeen huomiota kiinnitetään asiantuntemuksen ja resurssien tehokkaaseen käyttöön eri sekä tutkimustoiminnan sisällä että koko Maanmittauslaitoksen puitteissa.

Ministeriö katsoo, että tutkimustoiminnassa tulee valmistautua sektoritutkimuksen rakenteellisen uudistuksen ja taloudellisen tilanteen vaikutuksiin. Rakentavan yhteistyön jatkaminen hallinnonalan sisällä ja koko julkisessa hallinnossa luo hyvät edellytykset korkeatasoisen tutkimustoiminnan jatkumiselle ja kehittämiselle.

4. Ministeriön omat toimenpiteet viraston / laitoksen tuloksellisuuden parantamiseksi

Maa- ja metsätalousministeriö pyrkii osaltaan huolehtimaan, että tutkimustoiminnalla säilyvät riittävät perusedellytykset myös uudessa organisaatioympäristössä ylläpidettäessä ja kehitettäessä tutkimustointa ja -yhteistyötä sekä uusia rahoitus- ja toimintamalleja. Lisäksi ministeriö pyrkii mahdollisuuksiensa rajoissa edistämään korkeatasoisen tutkimustoiminnan ja brändin jatkuvuutta.

Maatalous- ja ympäristöministeri

Kimmo Tiilikainen

Osastopäällikkö

Pentti Lähteenoja

TIEDOKSI Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
HSO/Talousyksikkö